

ע"פ 5626/14 - מרק לנקין נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 5626/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שהם

המערער: מרק לנקין

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
מיום 6.7.2014 בת"פ 32681-07-11 שניתן על ידי
כבוד השופט א' אינפלד

תאריך הישיבה: כ"א בתמוז התשע"ה (8.7.2015)
בשם המערער: עו"ד נס בן נתן

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן
פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' אינפלד) בת"פ 32681-07-11 מיום 6.7.2014, במסגרתו הושת על המערער עונש של 50 חודשי מאסר בפועל; 10 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), או כל עבירת אלימות פיזית כלפי גופו של אדם מסוג פשע; 6 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור

עמוד 1

תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירה של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה); פסילה מלקבל ולהחזיק ברישיון נהיגה למשך 4 שנים מיום שחרורו; ו-11 חודשי פסילת רישיון נהיגה על תנאי שלא יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת נהיגה בזמן פסילה, סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה או כל עבירה של נהיגה רשלנית.

כתב האישום

2. נגד המערער הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין (להלן: עבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה); הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין; נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודה; ונהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, לפי סעיף 10(א)+62(1) לפקודה. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 12.7.2011 נהג המערער ברכב מסוג מאזדה (להלן: הרכב), בהיותו בפסילה ומבלי שהיה בידו רישיון בר תוקף, נגד כיוון התנועה ברחוב דב גור בעיר אשדוד. שוטרים שסיירו במקום ברכב משטרה, שעל גגו פנס כחול מהבהב, קראו לו לעצור בצד, אך במקום לציית להוראתם פתח המערער בנסיעה מהירה ופרועה ברחובות העיר אשדוד. במהלך נסיעתו, עקף המערער כלי רכב בצורה מסוכנת מימין ומשמאל ואילץ אותם לסטות מנתיב נסיעתם; גרם להולכי רגל לזוז אחורה והצידה על מנת לא להיפגע; נכנס לצומת מבלי לתת זכות קדימה; חצה חמישה צמתים באור אדום תוך שהוא מסכן כלי רכב אשר חצו את הצומת באור ירוק; נסע על שטחי הפרדה, מדרכות ובניגוד לכיוון התנועה במטרה להתחמק מניידות המשטרה; התעלם מהוראות השוטרים שכרזו לו לעצור; ונמלט מניידות משטרה שחסמו את נתיב נסיעתו וכן מניידות שדלקו אחריה. נסיעתו של המערער באה אל קיצה כאשר ניסה להתחמק מאחת מניידות המשטרה על ידי ביצוע פניית פרסה פתאומית, או אז התנגשה הניידת ברכבו. המערער נמלט מהרכב לאזור השוק באשדוד, ולאחר מרדף רגלי נתפס על ידי השוטרים.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

3. ביום 24.3.2014 הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער, לאחר שמיעת הראיות, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן, וביום 6.7.2014 גזר עליו את העונש האמור בפסקה 1 לעיל. בית המשפט המחוזי עמד על הפגיעה של עבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה בערך החיים, בזכות לשלמות הגוף ובאינטרס לשמור על שלום הציבור ובטחונו. ביחס להתעלמותו של המערער מהוראות השוטרים ונהיגתו בשעה שרישיונו נפסל, נקבע שהתנהגות זו מבטאת פגיעה זלזול בשלטון החוק. בית המשפט המחוזי מצא כי נסיבות ביצוע העבירה הן חמורות, בין היתר נוכח הסיכון הרב שנשקף לחיי אדם כתוצאה ממעשיו של המערער. בית המשפט עמד על כך שהמערער ביצע שורה של עבירות תעבורה חמורות במטרה להתחמק מנציגי שלטון החוק. בנוסף ציין בית המשפט, כי ניסיון ההימלטות של המערער נעשה בטבורה של עיר; בשעה הומה; במהירות גבוהה; בנסיעה פרועה; ובפרקי זמן ודרך ארוכים ומשמעותיים. בית המשפט קבע, כי חומרת מעשיו של המערער אף מתעצמת נוכח העובדה שנהג כאשר לא היה ברשותו רישיון נהיגה תקף וכאשר ידע שבית המשפט פסל אותו מלנהוג. נקבע כי אמנם הנזק שנגרם בפועל ממעשיו של המערער אינו במדרג חומרה גבוה ביחס לפוטנציאל שבמעשיו, אולם, העונש במקרים מסוג זה צריך להיקבע על פי הסיכון ולא לפי התוצאה. בית המשפט המחוזי עמד על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מן הסוג שביצע המערער, וקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 30 ל-60 חודשי מאסר בפועל.

4. על מנת לקבוע את העונש המתאים למערער, בית המשפט המחוזי לקח בחשבון מספר נסיבות לקולה

ובניהן, העובדה שזהו מאסרו הראשון; העובדה שהוא לא המרה את פיו של בית המשפט במהלך ניהול ההליך, לא הפר את התנאים המגבילים ולא הסתבך בעבירות נוספות; העובדה שמאז האירוע המערער השתדל לקיים אורח חיים נורמטיבי, עבד בקביעות ואף התארס; עדויות האופי לזכותו של המערער; וחלופה הזמן שעבר מאז ביצוע העבירות. לחומרה שקל בית המשפט המחוזי את עברו התעבורתי המכביד של המערער הכולל 51 הרשעות במגוון עבירות תעבורה, כאשר טרם מלאו לו 30 והוא אינו נהג מקצועי. עוד צוין לחומרה גיליונו הפלילי של המערער הכולל שלוש הרשעות, בין היתר בעבירות סמים, רכוש ואיומים. בנוסף, בית המשפט ציין, כי המערער לא הודה במיוחס לו, לא תרם לחסכון בזמן שיפוטי, לא לקח אחריות על מעשיו, והביע צער על "האירוע" באופן שעשה רושם מעושה ולא כנה. בית המשפט המחוזי לא מצא מקום להקל בעונש משיקולי שיקום בדרך של סטייה מהמתחם שקבע, שכן לא מצא כי מתקיים בעניינו של המערער שיקום ממשי או סיכוי טוב לכך. עוד קבע בית המשפט, כי המערער אינו מהווה סכנה לציבור במידה המצדיקה את הפעלתו של סעיף 40 לחוק העונשין המאפשר לחרוג לחומרה ממתחם הענישה. עם זאת נקבע, כי התנהגותו של המערער הן בתיק זה והן בעבר, מלמדת על מידת מסוכנות המחייבת החמרה בענישה ולו בתוך המתחם. לנוכח כל האמור, בית המשפט המחוזי גזר את עונשו של המערער בתחילת השליש העליון של מתחם העונש ההולם, כאמור בפסקה 1 לעיל. מכאן הערעור שלפנינו.

הערעור

5. המערער טוען בערעורו כי בית המשפט המחוזי שגה בגזירת דינו והטיל עליו עונש החורג מעבר לעונש הראוי לאור נסיבות העניין ולאור כל העובדות והשיקולים הרלבנטיים. המערער סבור כי היה מקום לזקוף לזכותו במידה ניכרת יותר את נסיבותיו האישיות ובניהן, גילו הצעיר; עמידתו בתנאי השחרור; העובדה כי לא נפתחו לו תיקים נוספים מאז ביצוע העבירות מושא ערעור זה; העובדה שמדובר במאסרו הראשון; חלופה הזמן מאז ביצוע העבירות; אורח חייו הנורמטיבי והעובדה כי הוא עומד להינשא. לדידו של המערער, בית המשפט המחוזי לא נתן משקל ממשי להליך השיקום שעבר ולתמורות שחלו באורחות חייו ובתפיסותיו. לטענתו, שגה בית המשפט המחוזי משלא הורה על הכנת תסקיר בעניינו אשר היה עשוי לשפוך אור חיובי על שיקומו, ולסייע לו להשתלב בהליך טיפולי ושיקומי בליווי שירות המבחן. בנוסף, המערער סבור, כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר קבע שהוא לא הביע חרטה ולא נטל אחריות על מעשיו. לבסוף המערער טוען, כי נוכח מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות היה מקום לקבוע לו מתחם ענישה נמוך יותר ולהפחית את עונש פסילת רישיון הנהיגה שנגזר עליו.

6. מנגד, טוענת המשיבה כי יש לדחות את הערעור. לשיטתה, העונש שנגזר על המערער ראוי ומתחשב דיו בנסיבות לקולה. המשיבה סבורה כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט המחוזי, הן לעניין המאסר והן לעניין פסילת הרישיון, תואם את מדיניות הענישה הנהוגה במקרים קודמים ואינו מצדיק התערבות של ערכאת הערעור. המשיבה עמדה על חומרת מעשיו של המערער אשר סיכנו נוסעים בדרך והולכי רגל, ועל כך שמעשיו משקפים חוסר מורא מפני החוק. לטעמה של המשיבה, צדק בית המשפט המחוזי כאשר שקל לחומרה את הצורך להגן על שלום הציבור. כמו כן גרסה המשיבה, כי חומרתו של העונש נחוצה על מנת להביא להרתעת המערער אשר ביצע עבירות תעבורה רבות בעברו ובחר, לא אחת, ללכת בדרך הפלילית.

דיון והכרעה

7. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ראו: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, אנו סבורים, כי המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם מקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

8. בית משפט זה עמד בעבר על הצורך להחמיר בעונשם של אלו המסכנים את שלום הציבור במסגרת נהיגה פראית ומסוכנת (ע"פ 1925/14 עלוש נ' מדינת ישראל (8.2.2015); ע"פ 1641/13 סביח נ' מדינת ישראל (31.12.2014)). המציאות היומיומית בכבישים אינה בטוחה מטבעה, ועל כן יש להחמיר עם אלו המעלים את רמת הסיכון בה באופן משמעותי. דברים אלו נכונים אף ביתר שאת בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, תוך התעלמות מהוראות השוטרים לעצור, לגביהן נקבע כי נדרשת ענישה משמעותית ומרתיעה (ראו: דנ"פ 404/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 10 לפסק דינו של השופט ס' גובראן (15.4.2015); וכן ראו: ע"פ 8754/13 סעדה נ' מדינת ישראל (15.1.2015); ע"פ 4538/08 מדינת ישראל נ' פלוני (13.8.2008)). בענייננו, מעשיו של המערער מצביעים על התנהגות עבריינית נמשכת במהלך האירוע ועל העדר מורא מהחוק ומהאנשים האמונים על אכיפתו. עברו התעבורתי של המערער מוכיח למדי וכולל עשרות הרשעות במגוון עבירות, לרבות נהיגה בקלות ראש ונהיגה בזמן פסילה. מעבר לזלזול השיטתי שהפגין המערער כלפי רשויות החוק, מעשיו מלמדים גם על זילות ואדישות כלפי חיי אדם. דומה כי עונשי השלילה והקנסות שהושתו על המערער בשל עבירות תנועה קודמות לא הרתיעו אותו ולא השיבוהו לדרך הישר. התנהגותו העבריינית והמסוכנת בשעה שהוא לוקח את ההגה לידיים הלכה והקצינה לאורך השנים, והגיעה לשיאה באירוע של סיכון חיי אדם, מושא ערעור זה. על כן אנו סבורים, כי צדק בית המשפט המחוזי משהחליט להטיל עונש מאסר משמעותי וכבד על המערער הן משיקולי הרתעה אישית והן משיקולי הגנה על שלום הציבור.

9. איננו מקבלים את הטענה כי מתחם הענישה שנקבע למערער אינו תואם פסיקות קודמות רלבנטיות. בית המשפט המחוזי ציין מספר מקרים בעלי מאפיינים משותפים בהם נקבע מתחם דומה לזה שנקבע בעניינו של המערער. נסיבות המקרה הן חמורות, ואנו סבורים כי בעטיין - מתחם העונש שנקבע בעניין המערער הוא הולם. עיון בפסיקתו של בית משפט זה מלמד אף הוא כי בית המשפט המחוזי לא חרג ממדיניות הענישה המקובלת. כך למשל בערעור של אדם אשר הורשע בעבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה נקבע, כי מתחם ענישה אשר נע בין 36 חודשים ל-72 חודשים, הינו מתחם ראוי והולם (ע"פ 1925/14 עלוש נ' מדינת ישראל (8.2.2015)). מעבר לצורך יצוין ויוזכר, כי העונש הקבוע בצד העבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה הוא עשרים שנות מאסר. כל שכן, מתחם ענישה אשר הרף התחתון שלו הוא 30 חודשי מאסר, הוא סביר ומידתי בנסיבות העניין ואינו רואים מקום להתערב בו.

10. איננו רואים מקום להתערב אף בתקופת הפסילה שנגזרה על המערער. גם בעניין זה מצאנו, כי גזר דינו של בית המשפט המחוזי אינו חורג ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות בסוגן ובחומרתן לעבירות שביצע המערער (ראו למשל: ע"פ 7272/06 אבו מדיגם נ' מדינת ישראל (27.3.2007)).

11. גם דין טענת המערער לפיה לא ניתן משקל מספק לנסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיות - להידחות. גזר דינו של בית המשפט המחוזי מפורט היטב, לאורכו הוא מונה את כלל הנסיבות הקשורות ושאינן קשורות בביצוע העבירה באופן מסודר ומנומק, תוך מתן דגש רב לנסיבותיו האישיות של המערער. לחומרה נשקלו עברו התעבורתי המכביד; עברו הפלילי; והעובדה שלא נטל אחריות על מעשיו והתחרט באופן חלקי. לקולה נשקלו הזמן שחלף ממועד ביצוע העבירות; אורח החיים הנורמטיבי שניהל המערער לאחר ביצוע העבירות; עמידתו בכל התנאים המגבילים; העובדה שזהו עונש המאסר בפועל הראשון שהושת עליו; ועדויות האופי לזכותו. בית המשפט המחוזי שקל היטב נסיבות אלה,

קבע כי הן מטות את הכף לחובתו של המערער וגזר את עונשו בתחילת השליש העליון של מתחם הענישה. בית המשפט המחוזי היה רשאי לחרוג לחומרה ממתחם העונש משיקולים של הגנה על שלום הציבור, אולם קבע, כי מעשיו של המערער אינם חמורים במידה המצדיקה סטייה מן המתחם. עם זאת, נקבע כאמור, כי שיקולים אלו מצדיקים החמרה בעונשו של המערער בתוך המתחם. יתרה מזאת, איננו רואים מקום להתערב בהחלטה זו נוכח מידת מסוכנותו של המערער הנלמדת מחומרת מעשיו, ומכך שלא היה בכוחם של העונשים שהוטלו עליו עד כה כדי להרתיעו.

12. זאת ועוד, המערער מלין על כך שבית המשפט המחוזי לא הורה לשירות המבחן על הכנת תסקיר בעניינו. כידוע, בית המשפט איננו מחויב להורות על הכנת תסקיר למעט קבוצות מקרים מסוימות. אכרזת דרכי ענישה (תסקיר של קצין מבחן), התשכ"ד-1964 (להלן: האכרזה), קובעת את המקרים בהם עריכת תסקיר תהא בגדר חובה (ראו: רע"פ 8884/13 פלוני נ' מדינת ישראל (11.6.2014)). בין היתר, נקבע באכרזה כי אין חובה לבקש תסקיר מבחן כאשר מדובר בנאשם "שביום ביצוע העבירה מלאו לו 21 שנה". מזכיר, כי בעניינו המערער היה כבן 26 שנה במועד ביצוע העבירות. בהתאם לכך, לא היתה חובה להזמין תסקיר בעניינו, וההחלטה בנושא זה נותרה לשיקול דעתו של בית המשפט. בית המשפט המחוזי לא ראה צורך בקבלת תסקיר, נוכח העדר אפיק שיקומי ברור שהוצע על ידי המערער, המועד המאוחר בו הוגשה הבקשה לקבלת תסקיר, התמשכותו של ההליך בעניינו, וכן בשים לב להכחשתו בדבר ביצוע העבירה. לכך ניתן להוסיף את העובדה שבא כוחו של המערער הציג בפני הערכאה הדיונית ואף בפני בית משפט זה את נסיבותיו האישיות של המערער. אשר על כן, איננו מוצאים כל פגם בהחלטתו של בית המשפט המחוזי שלא להורות על הכנת תסקיר שירות המבחן.

13. טענה נוספת של המערער נוגעת להליך השיקומי שעבר, לדידו, בתקופה שמאז ביצוע העבירה. לטענתו, בית המשפט המחוזי שגה כאשר לא חרג ממתחם הענישה לקולה בשל שיקולי שיקום לפי סמכותו המעוגנת בסעיף 40ד לחוק העונשין. גם דין טענה זו להידחות. אין חולק על חשיבותם הרבה של שיקולי השיקום אך הם אינם חזות הכול, ובצדמם ניצבים בין השאר שיקולי ההרתעה וההגנה על שלום הציבור (ראו, בהקשר זה, ע"פ 3060/15 אבו רגייג נ' מדינת ישראל (21.7.2015); ע"פ 8820/14 שחר נ' מדינת ישראל (17.5.2015); ע"פ 5576/10 פלוני נ' מדינת ישראל (14.4.2011)). בעניינו, בית המשפט המחוזי שקל כבר לקולה, במסגרת נסיבותיו האישיות של המערער, את התמורות החיוביות שחלו בהתנהגותו ובאורחות חייו, לאחר ביצוע העבירה. אמנם איננו מוצאים מקום להתחשבות נוספת בגין תמורות אלה אך יש לקוות כי המערער יוסיף ללכת בדרך זו אף לאחר תום ריצוי תקופת מאסרו.

14. נוכח כל האמור, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ז באב התשע"ה (2.8.2015).

שופט

שופט

שופט
